

FYLKESMANNEN I FINNMARK
Miljøvernavdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI
Birasahttenossodat

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref
14/3238

Deres dato
20.02.2015

Vår ref
Sak 2015/840
Ark 434.11

Vår dato
10.04.2015

Saksbehandler/direkte telefon: Geir Østereng - 78 95 03 59

Høringsuttalelse til Klima- og miljødepartementets forslag til forskriftsendringer for mer effektiv felling av jerv

Fylkesmannen i Finnmark viser til deres forslag om forskriftsendring for mer effektiv felling av jerv datert 20. februar 2015, samt om oppretting av inkurie i viltloven. Fylkesmannen i Finnmark vil her svare på førstnevnte.

Fylkesmannen er svært positiv til initiativet til forskriftsendringer som kan effektivisere den ordinære lisensjakten på jerv. En fungerende lisensjakt er en suksessfaktor i rovviltforvaltningen.

Per i dag reguleres jervebestanden i Finnmark via ekstraordinære uttak, skadefellinger og hiuttak og rovviltforvaltningen har mislyktes med å oppnå hensikten med lisensjakten. De siste årene har Miljødirektoratets vurderinger for antall ekstraordinære uttak og budsjettene for helikopterbruk ved ekstraordinære uttak i Miljødirektoratet vært utslagsgivende for reguleringen av jervebestanden i fylket.

Erstatningstall fra rovbaser viser at utfordringene med jerv i Finnmark er store. I 2011, 2012 og 2013 ble det henholdsvis erstattet 200, 470 og 324 sau som drept av jerv, samt 3 155, 4 737 og 3 655 tamrein som drept av jerv. I samme periode og fram til i dag er det i Finnmark 98 døde jerv i rovbaser, 20 av dem er skutt på lisensjakt. Innleverte kadaver viser i liten grad omfanget av utfordringene til jerv da kalvingsområdene ligger ved kysten, og det er vanskelig for dyreeier å finne et reinkalvkadaver på vår og sommer tidsnok til at man kan fastslå dødsårsaken.

I 2014 viser en optelling av jervene vi har identifisert i Finnmark i 2014 via DNA - analyse, (de vi har funnet skit, hår eller sekret fra, pluss de som ble skutt), 77 individer hvorav 13 er døde. Det var 42 tisper (7 døde) og 35 hanner (6 døde). Basert på dette kan vi neppe anta at vi har nådd målsetningen om å regulere jervebestanden til riktig nivå i Finnmark, med mål om 3 ynglende tisper per år.

Svar på høringens punkter.

2.2. Bruk av kunstig lys ved åtejakt

Viltloven § 20 tredje ledd slår fast at bruk av kunstig lys i jaktøyemed er forbudt. Lovbestemmelsen inneholder imidlertid også enkelte unntak, bl.a. er kunstig lys tillatt ved åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert, jf. § 20 tredje ledd bokstav a). Det følger av § 20 femte ledd at Klima- og miljødepartementet ved forskrift kan tillate at kunstig lys benyttes ved åtejakt på andre arter enn rødrev. Bestemmelsen trådte i kraft 1. juni 2014.

Forslag i høringen**§ 29a. Kunstig lys ved åtejakt på jerv**

Fast montert kunstig lys kan benyttes ved åtejakt på jerv i prosjektområdene tilknyttet beitelaga i Sogn sin utprøving av mer effektiv lisensfelling av jerv, og utprøvingen i Nordland "Prosjekt Utmark".

Likeledes kan fast montert kunstig lys benyttes ved opplæring i åtejakt på jerv i regi av Grong videregående skole og Statens naturoppsyn. Avgrensningen av prosjektområdene skjer i samråd med Fylkesmannen. Bestemmelsene i første ledd gjelder til og med 15. februar 2018.

Fylkesmannen er enig i prinsippet om at det ikke bør skilles mellom jerv og rødrev i jaktbestemmelsene for bruk av kunstig fastmontert lys, men endringen bør gjelde hele landet og bli permanent. Vi er her negative til ulike «prøveprosjekter» med særskilte regler i noen områder. Vi mener dagens bestemmelse om bruk av lys ved jakt som skiller mellom jerv og rødrev kan påvirke oppslutningen og effektiviteten i lisensjakt, da rødrevjegere som jakter på åte med fastmontert lys, ikke vil kunne felle en jerv som kommer innom åteplassen. Omkring dette kan det også oppstå misforståelser om det detaljerte regelverket, og man risikerer å bli straffet for i vanvare å ha skutt en jerv i lisensjakta på reveåte med fastmontert lys. Dette vil ikke på sikt bidra til en god oppslutning om lisensjakten på jerv av rødrevjegere som jakter på åte.

Lys på åteplassen vil kun virke positivt for dyrevelferden, da målet (jerven) vil være bedre opplyst og forholdene ligger mer til rette for å rette et godt skudd. I dag er man avhengig av lite skyer og måneskinn for å ha lys nok til kunne rette forsvarlig skudd på jerv på natten da jerven er mest aktiv. Mangel på måneskinn og lys er en begrensende faktor for lisensjakten. Alle lisensjaktplasser vil nok ikke egne seg for oppsett og bruk av lys, men der det ligger til rette for det og lys brukes på åteplassen bør det åpnes for å felle jerv i hele landet.

Sannsynligvis kan en del av tilfellene med skadeskyting av jerv de siste årene ved åtejakt, relateres til at skudd har blitt løst ved marginalt lys.

2.3 Bruk av snøscooter ved uttransportering av åte, åtebu og fangstbås og ved tilsyn med fangstbås

Forslag i høringen

§ 6a. *Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for utkjøring av jervebåser, åte og åtebuer i forbindelse med felling av jerv. For beitelaga i Sogn sin utprøving av mer effektiv lisensfelling av jerv, og utprøvingen i Nordland "Prosjekt Utmark", kan kommunen etter søknad også gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for transport til og fra jervebåser i forbindelse med tilsyn. Bestemmelsen i annet punktum gjelder til og med 15. februar 2018.*

Kjøring som nevnt i første ledd skal skje etter bestemte traseer som angis i kommunens vedtak. Traseene skal ikke gå gjennom verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Videre skal det ved fastsetting av traseer tas hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet og hensyn til naturmangfold og bolig- og hytteområder.

Vi viser til at i Finnmark er det praksis at kommuner gir tillatelse til uttransportering av åte, åtebu og fangstbås. Praksisen er ulik fra kommune til kommune og i de mest restriktive kommunene gis noen få tillatelser til uttransport av åte og bu, noe som medfører at åteplassen ikke får tilført åtemateriale hele jaktseasonen. Dette vil da være en begrensning for jakten.

Vi støtter departementets forslag i første punkt som sier: *Det foreslås for det første at det innføres en generell adgang, altså ikke begrenset til de omtalte prøveprosjektene, til å søke om tillatelse til bruk av snøscooter når det gjelder utkjøring av åtebuer, åte og jervebåser i forbindelse med felling av jerv.*

Bruk av snøscooter ved tilsyn av fangstbåas og persontransport til åteplass

Vi støtter ikke forslaget om en prøveordning i et lite område av landet flere fylker bør inkluderes i en prøveordning, og denne bør også omfatte Fylkesmennene i Troms og Finnmark.

Forholdene i Troms og Finnmark kan neppe sammenliknes med Sogn og Fjordane og Nordland mht. bosetting, motorisert ferdsel, friluftsliv og reindrift. En prøveordning bør omfatte de fylkene som har størst jervebestand og utfordringer og tap av rein og sau til jerv. Vi kan ikke se at ordningen vil øke omfanget av motorferdsel i Finnmark nevneverdig, men heller bidra til at lisensjakt faktisk utøves i flere deler av fylket der det også kan gi uttelling.

Vi anbefaler heller en prøveordning hvor man basert på søknad til Fylkesmannen kan gi enkeltjegere tillatelse til å benytte snøscooter til tilsyn av fangstbåas og til persontransport til jerveåte. Vi anbefaler at Fylkesmannen involveres i saksgangen for behandling av søknad om tillatelse til motorferdsel til formålet, hvor søker i tillegg må innhente tillatelse fra kommune og grunneier til motorferdsel. Vi viser til at forvaltningen av rovvilt skjer uavhengig av forskriftene for nasjonalparkene og rovviltet har ikke et spesielt vern her. I lys av dette ser vi ikke behovet for å begrense adgangen til å gi dispensasjon til motorferdselen til lisensjakt i nasjonalparkene eller i foreslåtte verneområder.

Vi viser til Anarjohka-, Varangerhalvøya- og Stabbursdalen Nasjonalparker hvor reindriften er tilstede om høst/ vinter, og hvor reineier benytter snøscooter i sin daglige reindrift i området. I en prøveordning kan da reindriftsgjeterne røkte jervebåser i forbindelse med tilsyn av reinflokken og frakte kadaver til åteplass.

Dette kan være et effektivt tiltak for å øke oppslutning om jakt og båsfangst i reindriften. I dag er reindriften lite delaktig i lisensjakt og kvotejakt. Vi anbefaler at Fylkesmennene i en prøveordning gis myndighet til hver å kunne gi tillatelser til 10 personer til motorferdsel med snøscooter ved tilsyn av jervebåas, og 10 personlige tillatelser til motorferdsel ved persontransport til åteplass med snøscooter, som en prøveordning i en treårsperiode. Fylkesmannen gir årlig en fangstillatelse på båsen og kan også i samme omgang vurdere søknad om motorferdsel. For en god evaluering av tiltaket bør erfaringene evalueres av en uavhengig forskningsinstitusjon, og evaluering bør være fylkesvis pga. de ulike forhold som kan ha betydning for om tiltaket kan vurderes som vellykket eller ikke.

2.4 Kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåas for jerv

Fylkesmannen vil foreslå at en prøveordning med overvåking av fangstbåas for jerv igangsettes, hvor det gis tillatelse til visitasjon av jervebåas to ganger i døgnet med bruk av viltkamera, dette i kombinasjon med system som varsler per sms når en båas har blitt utløst. Dette vil øke jaktinteressen og vil forenkle jaktmetoden, og en jeger har mulighet for å røkte flere båaser. Dette kan være et svært godt tiltak så lenge det er mobildekning, og i tilfeller hvor man faktisk mottar bilde på telefonen. I tilfeller hvor man ikke mottar bilde eller sms om fangst bør det stilles krav til at jeger rykker ut fysisk. Her anbefaler vi også en prøveordning på tre år med mulighet for å gi tillatelser til 10 personer per fylke til visitasjon av jervebåaser. Jervebåaser bør nødvendigvis ikke stå der det er mye forstyrrelse og dermed ikke nødvendigvis i nærheten av veier og mennesker, men i områder hvor jerven har gjort skade på sau og rein og hvor det er mobildekning. Å åpne for dette vil være et bedre alternativ enn at man ved bruk av snøscooter skal visitere en båas to ganger per dag fysisk. Vi anbefaler at disse tingene ses i sammenheng, slik at lisensjakt og fangbarhet effektiviseres ved bruk av elektroniske hjelpemidler, dyrevelferden bedres ved varsling til jeger når båas faktisk utløses. Ved svikt i mobilnett kan det åpnes for at båas kan oppsøkes med snøscooter for visitasjon, dette vil også redusere behovet for motorferdsel i områder med mobildekning.

I region 8 er det i den mest aktuelle jakttiden bare noen få timer med dagslys. Dagens krav tilsier kontroll av fangstbåas to ganger daglig og at kontrollen kan gjennomføres visuelt på

avstand eller fysisk på stedet. Dersom visuell kontroll blir det et betydelig lengre intervall mellom kveld og morgen enn mellom morgen og kveld. Fysisk kontroll på stedet medfører økt aktivitet og redusert mulighet for fangst. Fylkesmannen mener elektronisk overvåking både kan effektivisere fangst med bås, og gjøre båsfangsten mer human og forhindre at dyr blir stående lenge i båsen.

Fylkesmannen i Finnmark har i samarbeid med Fylkesmannen i Troms og Rovviltnemnda i region 8, jobbet for å effektivisere lisensfelling av jerv.

Blant annet med det treårige rovviltprosjektet «Leve i naturen» fra 2009 og videreføring med prosjektet «Næring og rovvilt i Finnmark» 2013 – 2017. I deler av perioden har det vært tett samarbeid med Finnmark NJFF om eget jervejaktprosjekt for å kunne kurse flere jegere og informere om tilskuddsordninger som stimulerings tiltak og hensiktsmessig utstyr. Innlokking av jerv med lokkefløyter har også blitt forsøkt i fylket. I disse prosjektene har det vært stor satsing på rekruttering, kompetanseheving og organisering av jervejegere. Det er per i dag også satsing på tilrettelegging for jervejakt gjennom støtte til åtebuer, båser og annet utstyr. Erfaringene viser at en ivrig jervejeger kan lykkes med å felle en eller i unntakstilfeller maks to jerver på en sesong. Vi mener det på sikt er nødvendig å gå gjennom hele ordningen for lisensjakt, og se om man kan forenkle regelverket slik at oddsen for uttelling øker for hver enkelt jeger.

Vi mener det i rovviltforvaltningen bør initieres forskningsprosjekter på elektroniske varslingsystemer i kombinasjon med satellitt-telefoner til bruk i områder uten mobildekning.

Den 7.12.2012 hadde fylkesmennene i Troms og Finnmark og rovviltnemnda i region 8 møte med Miljødirektoratet (da Direktoratet for naturforvaltning), angående *Utfordringer knyttet til de høye bestandstallene for jerv – hvordan komme ned på bestandsmålet?* Tre av tiltakene som da ble tatt opp som mulige tiltak for å effektivisere lisensfelling av jerv var:

- *Tillatelse til bruk av fastmontert lys under åte jakt på jerv*
- *Tillatelse til å benytte viltkamera til tilsyn av jervebåser (forutsatt at bildet blir sendt og mottatt bør tilsynet med båsen være godkjent)*
- *Se på praksis ved tillatelse til bruk av skuter for utkjøring av åte, kontroll av jervebås, og i forbindelse med oppsett av åtebu.*

Nevnte forslag til tiltak er fremkommet blant annet gjennom tilbakemeldinger fra jervejaktmiljøene i regionen.

Til denne uttalelsen har vi også vedlagt møtereferat fra et møte om effektivisering av lisensjakt i Nord-Norge i 2014, og rapport fra jervejaktprosjekt i samarbeid med Finnmark NJFF.

Fylkesmannen i Finnmark mener Klima- og Miljø Departementet bør gjennomføre de skisserte prøveordningene i en annen skala enn foreslått, da tre utprøvningsprosjekter i avgrensede områder neppe vil gi et godt vurderingsgrunnlag. Rovviltregion 8 bør da være med i utprøvingen.

Vi mener en mer effektiv lisensjakt vil bidra til å redusere konfliktene mellom utmarksnæringene og store rovdyr.

Klima og Miljødepartementets initiativ for å se på regelverket for utøvelse av jakt og fangst på store rovdyr er godt.

Med hilsen

Bente Chrisitansen
fylkesmiljøvernsjef

Geir Østereng
seksjonsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og derfor uten underskrift.

Vedlegg

- 1 Rapport fra NJFF Finnmark Jervejaktprosjekt 2010
- 2 Referat fra møte om stimuleringstiltak for jervejakt i Nord-Norge 20.3.2014